

Utbildningsutskottets yttrande 2025/26:UbU2y

Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – en ny sekretessbrytande bestämmelse

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har gett utbildningsutskottet tillfälle att senast den 30 september 2025 yttra sig över regeringens proposition Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – en ny sekretessbrytande bestämmelse (prop. 2024/25:180) och de följdmotioner som väckts med anledning av propositionen i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet bereder ärenden om skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet, högre utbildning, forskning och rymdfrågor samt studiestöd.

Utbildningsutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen och begränsar sitt yttrande till de delar som rör utskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet föreslår att konstitutionsutskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionsyrkandena. I yttrandet finns två avvikande meningar (V, MP).

Utskottets överväganden

Propositionen

Propositionens huvudsakliga innehåll

Sekretess till skydd för enskilda ska inte hindra att uppgifter lämnas mellan myndigheter om det behövs för vissa syften. För att myndigheter ska ha möjlighet att fullgöra sina uppdrag på ett effektivt sätt behöver de ha tillgång till uppgifter som är korrekta, aktuella och relevanta. Uppgifter som finns hos en myndighet kan vara avgörande för att en annan myndighet ska kunna fullgöra sitt uppdrag. I propositionen föreslår regeringen att uppgifter ska kunna lämnas om det behövs för följande syften:

- Förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet.
- Utreda brott.
- Förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda felaktiga utbetalningar.
- Förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk och olika typer av överträdelser.

Innan en uppgift lämnas ska det göras en intresseavvägning. En uppgift får inte lämnas om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut. Viss sekretess föreslås helt bli undantagen från bestämmelsens tillämpningsområde.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 december 2025.

En ny sekretessbrytande bestämmelse

*Sekretess till skydd för enskilda ska inte hindra ett uppgifts-
utlämnande som behövs för vissa angivna syften*

Regeringen föreslår att sekretess till skydd för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden inte ska hindra att en uppgift lämnas till en annan myndighet om det behövs för vissa angivna syften.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen framför att det är ytterst viktigt att myndigheter kan samarbeta för att olika former av fusk, överträdelser och brottslighet ska kunna motverkas genom att förebyggas, förhindras, upptäckas eller utredas. I det arbetet är frågan om ett effektivt informationsutbyte mellan myndigheter central. För att möta de utmaningar som samhället står inför i form av den alltmer systemhotande brottsligheten, är det enligt regeringen nödvändigt att myndigheter har goda möjligheter att utbyta information. Det gäller inte minst i arbetet med att förebygga och förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet.

Enligt regeringens bedömning skulle införandet av en ny sekretessbrytande bestämmelse, som är tillämplig på sekretess till skydd för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, i många fall underlätta och förenkla myndigheternas prövning av om ett utlämnande ska ske. I stället för att behöva navigera bland och tillämpa flera olika sekretessbrytande bestämmelser med skilda rekvisit och intresseavvägningar, kommer myndigheterna i många fall endast att behöva tillämpa den sekretessbrytande bestämmelse som nu föreslås.

Regeringen anser att tillit till det offentliga och till ett lands institutioner är en av grundstenarna för ett välfungerande samhälle. Grundläggande för medborgarnas tillit är att det allmänna sköter sina åtaganden på ett effektivt och rättssäkert sätt. För att myndigheterna ska kunna fullgöra sina uppdrag på ett effektivt sätt behöver de ha tillgång till uppgifter som är korrekta, aktuella och relevanta. Uppgifter som finns hos en myndighet kan vara avgörande för att en annan myndighet ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Sådana uppgifter måste enligt regeringen kunna utbytas på ett effektivt sätt, samtidigt som hänsyn också behöver tas till rättssäkerhetens krav och till att motstående intressen kan behöva beaktas vid utbytet. Regeringen anser att ett större grepp behöver tas om frågan om informationsutbyte och att en sådan åtgärd är att genom ändringar i sekretessregleringen se till att myndigheterna får förbättrade möjligheter att utbyta information som de behöver för att fullgöra sina uppdrag.

Regeringen anser att möjligheten att lämna ut uppgifter med stöd av den sekretessbrytande bestämmelsen inte bör begränsas till vissa myndigheter eller till uppgifter som är dokumenterade eller som myndigheten på annat sådant sätt förfogar över.

För vilka syften ska sekretessen brytas?

Felaktiga utbetalningar

Regeringen föreslår att sekretess till skydd för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden inte ska hindra att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om det behövs för att förebygga eller förhindra att en ekonomisk förmån, ett ekonomiskt stöd, en skatt eller en avgift beslutas, betalas ut eller tillgodoräknas felaktigt eller med ett för högt eller ett för lågt belopp. En uppgift ska också kunna lämnas ut om det behövs för att upptäcka eller utreda sådana företeelser.

Brott och brottslig verksamhet

Regeringen föreslår att sekretess till skydd för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden inte ska hindra att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om det behövs för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att utreda brott.

Fusk och regelöverträdelser m.m.

Regeringen föreslår att sekretess till skydd för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden inte ska hindra att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om det behövs för att förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk och överträdelser av regler, villkor i beslut eller avtal.

Sekretessgenombrott efter en avvägning mellan olika intressen

Regeringen föreslår att en uppgift inte får lämnas om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

*Viss sekretess bör undantas***Sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur en forskningsdatabas, sekretess i verksamhet som avser statistik m.fl. områden**

Regeringen föreslår att det från den sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde undantas sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur en forskningsdatabas, sekretess i verksamhet som avser statistik, sekretess inom postområdet m.m., viss sekretess inom Riksbankens och Riksgäldskontorets verksamhet och i myndigheters uppdragsverksamhet för enskilds räkning, sekretess hos Barnombudsmannen och Institutet för mänskliga rättigheter, sekretess i medlingsärenden hos domstol m.fl., sekretess hos notarius publicus och sekretess i samband med lagring och teknisk bearbetning för någon annans räkning.

Sekretess inom hälso- och sjukvården

Regeringen föreslår också att det från den sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde undantas sekretess inom hälso- och sjukvård och annan medicinsk verksamhet, sekretess för uppgift som gjorts tillgänglig enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, sekretess i verksamhet som innefattar omprövning av beslut eller särskild tillsyn, sekretess i viss patientnämndsverksamhet, sekretess i verksamhet som avser omhändertagande av patientjournal och viss sekretess hos Inspektionen för vård och omsorg.

Sekretess inom socialtjänsten

Regeringen föreslår att det från den sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde undantas sekretess för överskottsinformation i systemet med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, sekretess inom kommunal familjerådgivning, sekretess i verksamhet som avser omhändertagande av personakt och sekretess i anmälan i ärende om klagomål mot kommunal hälso- och sjukvård eller dess personal m.m.

Det ska inte göras fler undantag

Enligt regeringens bedömning finns det inte skäl att undanta fler sekretessbestämmelser från den sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde.

Något om sekretess i skolan

Skälen för regeringens bedömning

I 23 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, finns bestämmelser om sekretess till skydd för enskild i utbildningsverksamhet. Där framgår bl.a. att sekretess gäller för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men, i förskola och i bl.a. grundskola när det gäller sådan elevhälsa som avser psykologisk, psykosocial eller specialpedagogisk insats (1 och 2 §§). Motsvarande sekretess gäller vid fritidshem och i viss annan pedagogisk verksamhet (3 §). I den specialpedagogiska stödverksamheten gäller, oavsett skolform, sekretess för enskilds personliga förhållanden (4 §).

I 10 kap. 27 § OSL finns en s.k. generalklausul som, med vissa tillämpningsbegränsningar, innebär att sekretess inte hindrar att uppgifter lämnas till en annan myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgifterna lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Syftet med generalklausulen är att den ska utgöra en ventil för det fall ett utbyte av uppgifter uppenbart behöver ske och situationen inte har kunnat förutses i lagstiftningen (prop. 1979/80:2 del A s. 91). Sekretess enligt 23 kap. OSL undantas inte från tillämpningsområdet för 10 kap. 27 § OSL.

Regeringen anser att det är viktigt att förtroendet för skolan upprätthålls. Skolan är t.ex. en viktig skyddsfaktor för utsatta barn som riskerar att hamna i kriminalitet. Regeringen framhåller att det inom skolan kan finnas information om enskilda som framstår som särskilt skyddsvärd ur integritetssynpunkt. Inte minst handlar det om uppgifter som finns i elevhälsan och som avser psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser och förekommer hos psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare. Samtidigt syftar förslaget om en ny sekretessbrytande bestämmelse till att ge myndigheterna förbättrade möjligheter att utföra sina uppdrag. Förslaget syftar till att utgöra en förenklad och mer tillåtande reglering av myndigheters informationsutbyte än det befintliga.

Regeringen har vidare i andra sammanhang tydliggjort att samverkan mellan socialtjänsten, skolan, polisen och andra aktörer är grundläggande för att kunna bedriva ett effektivt brottsförebyggande arbete och förebygga t.ex. gängkriminalitet, våldsbejakande extremism och återfall i brott (prop. 2024/25:89 s. 213). En fungerande samverkan förutsätter att myndigheter får del av den information som krävs för att de ska kunna bidra i arbetet. Det finns därför enligt regeringen starka skäl för att inte undanta sekretess enligt 23 kap. OSL från den sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde.

Regeringen framhåller i sammanhanget att den sekretessbrytande bestämmelsen inte bör innebära någon absolut skyldighet för en myndighet att lämna ut uppgifter. Innan ett utlämnande sker ska den utlämnande myndigheten göra en intresseavvägning och en uppgift får inte lämnas ut om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut. Enligt regeringen innebär den intresseavvägning som föreslås att det finns en tillräcklig möjlighet för myndigheter på skolområdet att vid ett utlämnande beakta motstående intressen och därmed upprätthålla förtroende för skolan. Sammantaget anser regeringen inte att det finns skäl för att undanta sekretess på skolområdet från tillämpningsområdet för den sekretessbrytande bestämmelsen.

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3445 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkande 1 anser motionärerna att riksdagen ska avslå propositionen. Motionärerna lyfter fram att Skolverket anser att behovsrekvisitet i den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen kan leda till svåra bedömningar och instämmer i dessa farhågor. Förslaget öppnar enligt motionärerna upp för ett okontrollerat informationsutbyte där konsekvenserna inte går att överblicka och står i strid med motionärernas syn på integritet och med den rådande uppfattningen om skydd för sekretessbelagda uppgifter och människors integritet.

I kommittémotion 2024/25:3446 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 4 anser motionärerna att sekretess inom skolan enligt 23 kap. 2 § OSL ska undantas från den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen. Motionärerna framhåller att skolan ska vara en trygg plats för elever och skolpersonal, även när en elevs livssituation kan vara mycket otrygg. Det är enligt motionärerna beklagligt att regeringen inte tagit hänsyn till vilka allvarliga konsekvenser det riskerar att få om elever som söker trygga vuxna att få stöd av, avstår från detta på grund av rädsla. Motionärerna framför också att en lyckad skolgång är en skyddsfaktor som förhindrar att barn och unga dras in i kriminalitet. Skolan har därmed en brottspreventiv verkan när den utför sitt huvuduppdrag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att tillit till det offentliga och till ett lands institutioner är en av grundstenarna för ett välfungerande samhälle. Grundläggande för medborgarnas tillit är att det allmänna sköter sina åtaganden på ett effektivt och rättssäkert sätt. För att myndigheterna ska kunna fullgöra sina uppdrag på ett effektivt sätt behöver de ha tillgång till uppgifter som är korrekta, aktuella och relevanta.

Uppgifter som finns hos en myndighet kan vara avgörande för att en annan myndighet ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Sådana uppgifter måste enligt utskottets mening kunna utbytas på ett effektivt sätt, samtidigt som hänsyn

också behöver tas till rättssäkerhetens krav och till att motstående intressen kan behöva beaktas vid utbytet. Utskottet anser i likhet med regeringen att ett större grepp behöver tas om frågan om informationsutbyte. En sådan åtgärd är att genom ändringar i sekretessregleringen se till att myndigheterna får förbättrade möjligheter att utbyta information som de behöver för att fullgöra sina uppdrag. Utskottet anser att det bör införas en sekretessbrytande bestämmelse i OSL som är tillämplig på sekretess till skydd för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, bl.a. sekretess enligt 23 kap. OSL.

När det gäller yrkandet om avslag på propositionen och frågan om att behovsrekvisitet kan leda till svåra bedömningar vill utskottet framhålla att det är den utlämnande myndigheten som ska pröva om förutsättningarna för sekretessgenombrott finns och att det får förutsättas att myndigheter inte begär ut andra uppgifter än sådana som de har ett legitimt behov av.

I fråga om yrkandet om att sekretess inom skolan enligt 23 kap. 2 § OSL ska undantas från den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen kan utskottet konstatera att förslaget syftar till att utgöra en förenklad och mer tillåtande reglering av myndigheters informationsutbyte än den befintliga. Samverkan mellan socialtjänsten, skolan, polisen och andra aktörer är enligt utskottets mening grundläggande för att kunna bedriva ett effektivt brottsförebyggande arbete och förebygga t.ex. gängkriminalitet, våldsbejakande extremism och återfall i brott. En fungerande samverkan förutsätter att myndigheter får del av den information som krävs för att de ska kunna bidra i arbetet. Utskottet anser därför att det inte finns skäl för att undanta sekretess på skolområdet från tillämpningsområdet för den sekretessbrytande bestämmelsen.

Utskottet vill i sammanhanget även lyfta fram rekvisitet i bestämmelsen om att sekretess till skydd för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden inte ska hindra att en uppgift lämnas till en annan myndighet om det behövs för vissa angivna syften. Utskottet finner i likhet med regeringen att det även finns en tillräcklig möjlighet för myndigheter på skolområdet att vid ett utlämnande beakta motstående intressen och därmed upprätthålla förtroendet för skolan.

Sammantaget anser utskottet att konstitutionsutskottet bör tillstyrka propositionen i berörda delar och avstyrka samtliga ovannämnda motionsyrkanden.

Stockholm den 30 september 2025

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Patrick Reslow (SD), Josefin Malmqvist (M), Linus Sköld (S), Robert Stenkvis (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Rose-Marie Carlsson (S), Mathias Bengtsson (KD), Anders Alftberg (SD), Lars-Ingvar Ljungman (M), Niklas Sigvardsson (S), Nadja Awad (V) och Jan Riise (MP).

Avvikande meningar

1. Avslag på propositionen (V)

Nadja Awad (V) anför:

Regeringen föreslår i proposition 2024/25:180 att sekretess till skydd för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden inte ska hindra att en uppgift lämnas till en annan myndighet om det behövs för vissa angivna syften. Informationen ska kunna delas mellan myndigheterna om det behövs för att förebygga eller förhindra att en ekonomisk förmån, ett ekonomiskt stöd, en skatt eller en avgift beslutas, betalas ut eller tillgodoses felaktigt eller med ett för högt eller ett för lågt belopp. En uppgift ska också kunna lämnas ut om det behövs för att upptäcka eller utreda sådana företeelser. Vidare ska information kunna delas om det behövs för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att utreda brott och om det behövs för att förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk och överträdelse av regler, villkor i beslut eller avtal.

Flera remissinstanser är kritiska mot förslaget. Bland annat anser Skolverket och Sveriges Lärare att det föreslagna behovsrekvisitet kan leda till svåra bedömningar. Förslaget som det ser ut nu öppnar upp för ett okontrollerat informationsutbyte där konsekvenserna inte går att överblicka. Det är helt i strid med Vänsterpartiets syn på integritet och med den hittills rådande uppfattningen om skydd för sekretessbelagda uppgifter och människors integritet. Vidare är förslaget för allmänt hållet. Det saknas t.ex. specificeringar när det gäller vilken grad av allvar som krävs för att brottslighet ska kunna leda till ett beslut om informationsdelning. Regeringens förslag medför också att sekretesslagstiftningen, som redan är tämligen komplicerad, blir ännu mer komplex och därigenom ännu mer svårtillämpad för de berörda.

Därmed anser jag att konstitutionsutskottet bör tillstyrka motion 2024/25:3445 (V) yrkande 1 och avstyrka propositionen.

2. Undantag från den sekretessbrytande bestämmelsen (MP)

Jan Riise (MP) anför:

Regeringen föreslår i proposition 2024/25:180 att en ny sekretessbrytande bestämmelse införs för att underlätta informationsutbytet mellan myndigheter. Vissa sekretessområden undantas, men generellt ska myndigheter kunna dela uppgifter sinsemellan när det krävs för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslighet, fusk eller andra regelöverträdelse samt för att förhindra felaktiga ekonomiska utbetalningar.

En central fråga som lyfts under beredningen är hur ett ökat informationsutbyte skulle påverka allmänhetens förtroende för myndigheterna. Bland annat

Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Finansinspektionen och Statens haverikommission varnar för att förslaget kan få en negativ inverkan på tilliten till myndigheter om människor upplever att känslig information riskerar att spridas vidare. En sådan förtroendeskada kan allvarligt försämra myndigheternas möjligheter att fullgöra sina uppdrag – inte minst inom det brottsförebyggande arbetet. Arbetsmiljöverket lyfter dessutom risken att ett ökat informationsutbyte kan leda till att myndighetsanställda oftare utsätts för hot, våld eller påtryckningar.

Dessa konsekvenser måste tas på största allvar – informationsdelning får aldrig ske på bekostnad av vare sig medarbetares säkerhet eller medborgarnas tillit till myndigheterna.

Skolan ska vara en trygg plats för elever och skolpersonal, även när en elevs livssituation kan vara mycket otrygg. Det är beklagligt att regeringen inte tagit hänsyn till vilka allvarliga konsekvenser det riskerar att få om elever som söker trygga vuxna att få stöd av, avstår från detta på grund av rädsla. Liknande synpunkter förs fram av Akademikerförbundet SSR, Skolverket, Sveriges Lärare och Sveriges Skolledare. Vi vet att en lyckad skolgång är en skyddsfaktor som förhindrar att barn och unga dras in i kriminalitet. Skolan har därmed en brottspreventiv verkan när den utför sitt huvuduppdrag. Mot denna bakgrund bör sekretess enligt 23 kap. 2 § OSL undantas från den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen.

Konstitutionsutskottet bör därmed tillstyrka motion 2024/25:3446 (MP) yrkande 4.

BILAGA

Propositionens lagförslag

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas en ny paragraf, 10 kap. 15 a §, och närmast före 10 kap. 15 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

Uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden

15 a §

Sekretess enligt 21–40 kap. hindrar inte att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om det behövs för att

1. förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet,

2. utreda brott,

3. förebygga eller förhindra att en ekonomisk förmån, ett ekonomiskt stöd, en skatt eller en avgift beslutas, betalas ut eller tillgodoräknas felaktigt eller med ett för högt eller ett för lågt belopp,

4. upptäcka eller utreda sådant som avses i 3, eller

5. förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk och överträdelse av regler, villkor i beslut eller avtal.

En uppgift får inte lämnas om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företrädare framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Första stycket gäller inte i fråga om sekretess enligt 24 kap. 2 a och 8 §§, 25 kap. 1–5 och 8 §§, 26 kap. 1 a § första stycket, 3, 4 och 6 §§, 29 kap. 1 och 2 §§, 31 kap. 1 § första stycket, 2 och 12 §§, 33 kap. 2 och 4 a §§, 36 kap. 3 § samt 40 kap. 2 och 5 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2025.